

Kommune Kujalleq

Planstrategi 2015

for Kommuneplan 2016-2028

Kommuneplanlægning

November 2015

Forord:

Kommunalbestyrelsen vedtog i maj 2013 Kommuneplan 2011-2022. Såvel data som de overordnede målsætninger var tilvejebragt i forbindelse med en planstrategi udarbejdet i 2009-10 og en planudarbejdelse 2010-11. Efter Lov om planlægning og arealanvendelse skal kommuneplanen tages op til revision hvert 4 år, således at der udarbejdes en Planstrategi inden udgangen af første halvdel af valgperioden og derefter skal kommuneplanrevisionen ske på baggrund af denne Planstrategi inden valgperioden udløber. Det er således i forbindelse med Planstrategien at kommunalbestyrelsen og befolkningen får mulighed for at ændre det gældende plangrundlag.

Kommuneplan 2011-2022 for Kommune Kujalleq er en såkaldt "bred" kommuneplan, der i redegørelser, mål og strategier beskæftiger sig med alle de sektorer som kommunerne har indflydelse på. Den gældende kommuneplan har således sektorbeskrivelser med mål og strategier på følgende emner: **Erhverv og beskæftigelse, boliger, sociale forhold, kultur og fritid, undervisning og pasning, kulturarv, forsyning og affaldshåndtering samt bæredygtighed.** Kommuneplanen er således et sammenfattende dokument (site) hvor kommunens mål og startegier sættes i sammenhæng med den konkrete udvikling og de rammer denne skal styres inden for. **Denne model fastholdes i kommuneplanrevisionen i 2016.**

Derudover fungerer kommuneplanen som ramme for den arealadministration, som kommunen har ansvar for og som er nødvendig for realiseringen af de udviklingsprojekter, der forudsætter et fysisk aftryk.

Kommuneplan 2016-2028 og de nye forudsætninger

Kommuneplan 2016-2028 må nødvendigvis tage afsæt i den gældende kommuneplan, idet en lang række forhold omkring arealanvendelsen ikke er ændret siden 2013. Imidlertid er der en række nye forudsætninger, som en kommuneplanrevision skal forholde sig til.

I forbindelse med konstitueringen af den siddende kommunalbestyrelse, blev der indgået en samarbejdsaftale, der udstak nye mål og senest er der i forbindelse med årets budgetlægning taget udgangspunkt i en ny "Økonomisk 10 års Plan". Planen understøtter en lang række af de målsætninger, som samarbejdsaftalen fastsætter for perioden 2013-2017. Den centrale målsætning er, at Kommune Kujalleq bliver en økonomisk selvåren kommune med gode erhvervs udviklingsmuligheder. Der er endvidere sket en markant udvikling i forhold til nogle af de større temaer i Kommuneplan 2011-2022, f.eks. lufthavnsplanerne, passagerbefordringen lokalt, mineprojekterne, fiskefabrikkerne, bygderne mm. De store udfordringer i de kommende årtier kræver, at regionen som helhed forbereder sig på de nye skærpede rammebetingelser. Der skal tages mange både populære og upopulære beslutninger for at skabe en helhedsorienteret indsats, der sikrer, at vi fortsat kan forsvare og videreudvikle det lokale velfærdssamfund og disse beslutninger skal afspejle sig i den overordnede kommuneplan.

Råstofprojekter i kommunen

Pr. 1.martsj 2015 er der 2 igangværende efterforskningsprojekter i kommunen ved Kvanefjeldet og Kringlerne , jf. kort nr. yy samt den korte beskrivelse af projekterne i rammen.

Råstofdepartementet vurderer, at det for øjeblikket er de to mineprojekter, der muligvis vil indsende udnyttelsestilladelse inden for de kommende år. Det drejer sig om Tanbreez Mining Project og Projekt Kvanefjeld.

For begge projekter vurderer Råstofdepartementet dog, at det for øjeblikket ikke er muligt at fastsætte, hvordan disse to projekter vil få indflydelse på lokalsamfundene. Projekternes fysiske indretning er fortsat ikke færdigudviklet og godkendt af råstofmyndighederne.

På den baggrund har Kommune Kujalleq i samordning med selvstyrets myndighed besluttet, at råstofprojekterne ikke på nuværende tidspunkt kan indarbejdes i kommuneplanen. Så snart at der foreligger udnyttelsestilladelse med forslag til konkrete planer for projektets indretning, vil der blive udarbejdet kommuneplantillæg, der udførligt beskriver, hvordan projekterne kan få indflydelse på den samlede kommunalplan, og der vil også blive udarbejdet forslag til kommuneplantillæg for de arealer, som på den ene eller anden måde inddrages i de kommende mineprojekter.

Eventuelle forslag til kommuneplantillæg vil jf. lovgivningen blive offentliggjort og udsendt i høring inden kommunalbestyrelsen godkender de endelige planer.

Den Økonomiske 10 års Plan

Der har ofte været efterlyst en bedre sammenhæng mellem den overordnede fysiske planlægning og de økonomiske dispositioner. Med den økonomiske 10 års plan (2015-2025) bliver det muligt at samordne den overordnede fysiske plan, Kommuneplan 2015-2027, med en overordnet økonomisk plan.

I den økonomiske 10 års plan er der indarbejdet grundlæggende dokumentation for, hvilke forandringer der er nødvendige for at sikre befolkningens evne til at forsørge sig selv og deres husstand på en sådan måde, at de ikke længere tynger de offentlige finanser, men giver selvforsørgelse. Den økonomiske 10 års plan vil således kunne danne udgangspunkt for de strukturtiltag, som indarbejdes i de årlige kommunale budgetter. Samtidigt kan den økonomiske 10 års plan danne grundlage for de strukturelle ændringer som kommuneplanen også skal afspejle.

Planstrategi og offentlig høring

Kommunalbestyrelsens og administrationens arbejde gennem de seneste fire år med kommuneplanen og de dertil relaterede projekter, har betydet, at der er ønsker om at revidere kommuneplanen på en række punkter. Endvidere har kommunen, for at indhente ideer, forslag og tilkendegivelser fra borgerne om kommuneplanrevisionen, besøgt samtlige bygder samt afholdt borgermøder i de tre byer. På den baggrund er denne planstrategi for revisionen af

kommuneplanen udarbejdet. Materialet fra bygdebesøgene og de tre borgermøder er samlet i to tilgængelige arbejdsnotater.

Denne Kommuneplanstrategi 2015 er endeligt vedtaget af kommunalbestyrelsen i Kommune Kujalleq den 30/12 2015.

Indhold:

1.	Resumé - Planstrategi 2015	6
2.	Nye forudsætninger	
	2.1 Befolkningsudvikling	10
	2.2 Bosætningsmønsteret	11
3.	Kommuneplanstatus og -revision	
	2.1 Vision og Hovedstruktur	14
	2.2 Erhverv og beskæftigelse	16
	2.3 Bosætning og boliger	20
	2.4 Sociale forhold	22
	2.5 Kultur og fritid	25
	2.6 Undervisning og pasning	27
	2.7 Kulturarv	29
	2.8 Transport – infrastruktur	31
	2.9 Forsyning og affald	34
	2.10 Bæredygtighed	37

1. Resume – Planstrategi 2015

I dette afsnit opsummeres de områder som kommunalbestyrelsen ønsker at revidere kommuneplanen på for planperioden 2016-2028. Der er således tale om en delvis revision af kommuneplanen på de pågældende områder. Den øvrige del af kommuneplanen fremlægges til genvedtagelse.

I kapitel 2 er baggrund og status for de enkelte områder nærmere beskrevet.

1.1 Vision og Hovedstruktur

Målsætningerne for hovedstrukturen vurderes fortsat at være dækkende. Dog er der med den seneste udvikling i befolkningssammensætning, bosætningsmønster og erhvervsudvikling sket en yderligere aktualisering i at få udmøntet målsætningerne i mere konkrete planinitiativer der kan styrke de byer og bygder der har markant befolkningstilbagegang.

Derfor foreslås det, at der i den kommende kommuneplanrevision sættes fokus på

- ***arbejdsdelingen mellem de tre byer samt byudviklingen i disse og på***
- ***bygdernes fremtidige udviklingsmuligheder i form af reviderede udviklingsstrategier.***

1.2 Erhverv og beskæftigelse

I den forløbne planperiode har der i alle byer og bygder været udlagt tilstrækkelige arealer til erhverv. Det har imidlertid vist sig, at områdernes placering og/ eller kvalitet ikke alle steder har været optimal.

I forhold til kommuneplanrevisionen foreslås det,

- ***at der sættes fokus på en revurdering af udlæggene af erhvervsområder i de tre byer, samt***
- ***at udviklingen i de aktuelle mineprojekter følges med henblik på indarbejdelse af konsekvenser for kommuneplanen,***
- ***at der i bygderne sættes fokus på rammerne for øgede private erhvervstiltag.***
- ***at en lempelse af spærrezone omkring Storesøen i Qaqortoq betyder***
- ***at rammerne for erhvervsområdet ved Storesøen i Qaqortoq revideres på baggrund af den lempelse af spærrezone som er stillet i udsigt i 2015..***

1.3 Bosætning og boliger

Samlet set er der ikke mangel på boliger i Kommune Kujalleq; men såvel den geografiske fordeling som fordelingen på størrelser og boligtyper gør, at der fortsat er behov for

boligrenovering og nybyggeri. Der er med den gældende kommuneplan rummelighed til nye boliger i såvel de tre byer som i de 11 bygder.

Med afsæt i den forventede vækst i antallet af ældre samt ønsket om at flere unge får en uddannelse, foreslås det, at der i revisionen af kommuneplanen sættes fokus på

- ***de særlige boligtyper, der fremover efterspørges til ældre og unge, samt***
- ***at der -udarbejdes en boligforsyningsplan for hele kommunen.***

1.4 Sociale forhold

Med udgangspunkt i Kommune Kujalleq's strukturpolitik, hvor unge, ældre og marginaliserede er særlige indsatsområde foreslås det, at der i kommuneplanrevisionen skal ske en øget fokusering på,

- ***at de fysiske strukturer i kommuneplanen gør det muligt for de borger, der har brug for hjælp – ældre, handicappede og marginaliserede - i højere grad at blive selvhjulpne***

Det betyder blandt andet at udformning og placering af alderdomshjem, ældreboliger handicappboliger mm skal revurderes, samt at byernes øvrige strukturer skal revurderes i forhold til disse personers behov..

1.5 Kultur og fritid

I forbindelse med kommuneplanrevisionen skal mulighederne for udbygning af kultur og fritidstilbud undersøges for

- ***at skabe rammer for et egentligt kulturhus i kommunen***
- ***at skabe rammer for placering af kunstgræsbaner i de tre byer***
- ***at forbedre rammerne for fritidslivet.***

1.6 Undervisning og pasning

Med renoveringen og udbygningen af de tre store byskoler er den overordnede skolestruktur i Kommune Kujalleq på plads. Det foreslås

- ***at bygdeskolerne fremtid vurderes nøjere i forbindelse revision af bygdeplanerne i kommuneplanrevisionen samt***
- ***at daginstitutionsstrukturen i de tre byer tages op til vurdering i forbindelse med fremtidig fornyelse af institutioner.***

1.7 Kulturarv

I denne kommuneplanrevision foreslås det at indsatsen i forhold til at bevare og synliggøre kulturarven fokuseres på følgende to indsatser:

- **at der foretages en revurdering af bevarings- og fredningsværdige bygninger i såvel byer som bygder samt**
- **at nomineringsmaterialet til at få Sydgrønland optaget på UNESCO's verdensarvsliste indarbejdes i kommuneplanrevisionen, herunder at beskyttelseshensyn for Herjolfsnæs, og andre væsentlige historiske sites tages op.**

1.8 Transport – infrastruktur

Med etablering af en ny lufthavn ved Qaqortoq foreslås der i kommuneplanrevisionen

- **en samlet revision af kommuneplanens udlæg til trafik anlæg, herunder disponering af arealer og anlæg i forbindelse med lufthavnen ved Qaqortoq, placering af en simpel landingsbane i Nanortalik og en vej-skibs forbindelse mellem Narsaq og Qaqortoq.**

1.9 Forsyning og affald

På baggrund af bestræbelserne på at nedbringe CO² udledningen og styrke miljøindsatsen foreslås det i kommunerplanrevisionen:

- **at der på forsyningsområdet bliver sat fokus på etablering af et vandkraftværk ved Nanortalik**
- **at der på affaldsområdet igangsættes en samlet affaldsplanlægning**
- **at der på baggrund af lempelser i vandspærrezonen ved Qaqortoq foretages en revision af kommuneplanbestemmelserne inden for spærrezonen.**

1.10 Bæredygtighed

I denne kommuneplanrevision foreslås det, på baggrund af et stigende ønske om og behov for aktiviteter i det åbne land,

- **At der sker en revurdering af bestemmelserne i det åbne land for etablering af hytter, udvidelser af fåreholdersteder/rensdyrstationer, tekniske anlæg mm.**

2. Nye forudsætninger

Kommuneplan 2011-2022 blev udarbejdet i perioden 2009 til 2011 lige efter etableringen af den nye storkommune. Kommuneplanen byggede på grundlaget fra de tre gamle kommuner og havde som sin første mission at skabe et samlet grundlag for administration og udvikling af den nye kommune.

Vi har nu gennemlevet den første 4 årige planperiode og kan se nye udviklingstræk, som der skal tages højde for i revisionen af kommuneplanen.

Den verdensomspændende økonomiske krise er også, med en vis forsinkelse, slået igennem i Grønland. I Sydgrønland kan det f.eks. ses i faldende anlægsaktivitet, presset offentlig økonomi og øget arbejdsløshed.

Der er dog også en række positive tegn på at der er mulighed for en øget økonomisk aktivitet i den kommende planperiode. De to store mineprojekter der længe har været på tegnebrættet er netop nu ved at være så langt i planlægningen, at det inden for de næste år bliver afgjort og i givet fald fastlagt, hvordan projekterne skal udformes.

Der er på fødevarerområdet, såvel inden for fårehold som fiskeri taget en række nye initiativer der også peger på nye udviklingsmuligheder. Der er etableret et nyt multislægteri i Narsaq og det vil i de kommende år kunne danne grundlag for øget kødproduktion. Regionen har også via nye investorer skabt grundlag for en betydelig forøgelse af beskæftigelsen i fiskeriet og i fiskeindustrien, herunder ikke mindst en betydelig forøget forædling af de havressourcer, der opfiskes langs kommunens kyster.

Endelig er der via et solidt politisk og administrativt udviklingsarbejde skabt grundlag for betydelige bygge- og anlægsaktiviteter i kommunen i de kommende år, herunder ikke mindst etablering af en lufthavn mellem Narsaq og Qaqortoq, samt de anlæg der knytter sig hertil.

Et væsentligt strukturproblem i Kommune Kujalleq, der skaber nye økonomiske problemer, er en forandring af regionens befolkningssammensætning. Uden de nødvendige forandringer vil befolkningstallet fortsat falde, og andelen af ældre vil stige betydeligt, således at forsørgerbyrden yderligere forringes.

Den umiddelbare virkning på økonomien i Kommune Kujalleq er en almen afmatning af aktiviteterne på de enkelte områder. For kommunens økonomi har den generelle udvikling og indtrufne omstændigheder også betydet, at Naalakkersuisut i februar 2014 vurderede det nødvendigt at skærpe det økonomiske tilsyn med to kommuner, hvoraf Kommune Kujalleq var den ene.

Der er dog også en række positive udviklingstræk, der kan mindske de problemer, som regionen og den kommunale økonomi står overfor. Naalakkersuisut har i tæt samarbejde med kommunerne gennemført en mere rimelig udligningsordning, foreløbigt for 2015, men

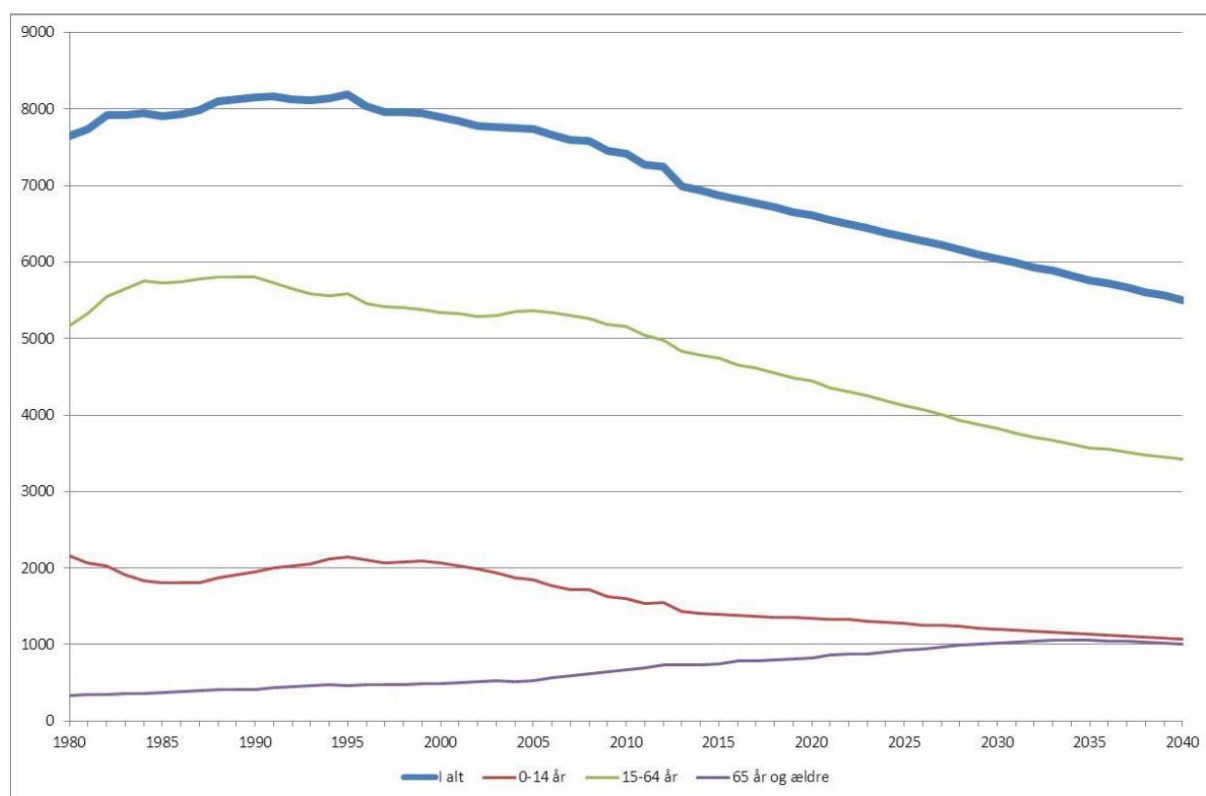
med forventning om en permanent ordning, der i de kommende år vil give Kommune Kujalleq et bedre økonomisk grundlag. (Befolkningsudviklingen og de økonomiske konsekvenser er yderligere beskrevet i rapporten "Den økonomiske udvikling" Kommune Kujalleq, august 2014)

2.1 Befolkningsudvikling

En afgørende forudsætning for videreudvikling af regionen er, at der igen skabes befolkningsmæssig vækst. Samtidigt skal der sikres en bedre balance mellem gruppen af personer i arbejdsdygtig alder og grupperne børn og unge samt ældre.

Den samlede befolkningsudvikling siden indførelsen af Grønlands Hjemmestyre til i dag samt fremskrivning af befolkningsudviklingen frem til år 2040 er gengivet i Figur 2.4

Figur 2. Befolkningsudviklingen 1980-2014 samt fremskrivning frem til 2040

Kilde: Egne beregninger på basis af Statistikbanken, Grønlands Statistik, udtræk fra juni 2014.

I perioden 1980 til 1995 var der en samlet vækst på 556 personer. Derefter er befolkningstallet faldet år for år. Det største befolkningstal blev opnået for tyve år siden i 1995 med 8.193 personer. Siden 1995 er befolkningstallet faldet til 6.931 personer, dvs. et fald på 1.262 personer.

Faldet forventes i befolkningsfremskrivningen at falde yderligere i de kommende årtier, således at der i 2024 kun vil være 6.380 personer bosiddende i Kommune Kujalleq.

For at forsvare den regionale velfærd er det nødvendigt at vende denne udvikling. Et faldende befolkningstal vil nødvendigvis betyde et mindre økonomisk potentiale i regionen og et hermed forbundet større gennemsnitlig omkostning for de enkelte velfærdsydelser, samtidigt med at skatteprovenuet falder.

Overordnet målsætning for den kommunale strukturpolitik:

Kommune Kujalleq vil på basis en aktiv erhvervs politik i tæt samarbejde med det lokale erhvervsliv skabe befolkningsvækst i kommunen, således at befolkningstallet i 2025 igen kommer på samme niveau som for tyve år siden. Det betyder, at der frem til 2025 skal skabes en gennemsnitlig befolkningsvækst om året på 1,82 pct., svarende til gennemsnitligt 126 personer om året.

En succesfuld erhvervs politik med deraf følgende vækst i befolkningen, skal forøge arbejdsstyrken og gruppen af børn og unge, således at forsørgerbyrden fastholdes, selv om der fortsat bliver flere ældre.

2.2 Bosætningsmønstret

I perioden fra hjemmestyrets indførelse til i dag har der været nogle overordnede trends i udviklingen i bosætningsmønstret:

- En fortsat tilflytning mod Nuuk fra kysten.
- En fortsat tilflytning mod større byer fra regionen.
- En forøget udvandring til Danmark og andre lande.

Bosætningsmønstret i Kommune Kujalleq omfatter i alt tre byer, elleve bygder og et antal fåreholdersteder. De tre byer har samlet stort set fastholdt deres størrelse i perioden fra 1980 til i dag, mens der har været markant nedgang i folketallet uden for byerne.

Tabel 3. Befolkningen fordelt på bosætningstype, udvalgte år

Bosætningstype	1980	1990	2000	2010	2014
By	5.719	6.363	6.359	6.352	6.056
Bygd	1.928	1.792	1.534	1.064	876
Fårehold m.v.	274	208	157	173	156
Hele kommunen	7.921	8.363	8.050	7.589	7.088

Kilde: Egne beregninger på basis af Grønlands Statistik, Statistikbanken, udtræk juni 2014.

I perioden siden år 2000 viser Tabel 3, at byerne har en mindre tilbagegang på 303 personer, svarende til 4,8 pct. Bygderne har en tilbagegang på 658 personer, svarende til 42,9 pct., og

endelig har fåreholdersteder m.v. fastholdt status quo. Især nedgangen i bygde-befolkningen er markant.

Omkostningsmæssigt set betyder det ikke, at omkostningerne for kommunen til borgere og institutioner i bygderne også er næsten halveret. Tværtimod stiger omkostningerne pr. borger betydeligt, når der bliver færre til at anvende folkeskole, børneinstitutioner, ældrepleje m.v.

Der synes at være tale om en proces, hvor den løbende urbanisering vil fortsætte i de kommende årtier.

Konsekvenserne af urbaniseringen er mangesidig. Udbygning af infra-struktur og boliger skal foregå der, hvor der er erhvervsmuligheder og dermed forøget beskæftigelse og højere indkomster. Det forøgede pres på de offentlige finanser skaber samtidigt, som i andre lande, også behov for forøgelse af centralisering af institutioner m.v., således at effektiviteten kan forøges og dermed sikre, at omkostningsniveauet hele tiden kan begrænses.

Desuden skaber denne hurtige forandring af besætningsmønstret et stort pres på de traditionelle erhverv og levemåder, på familieforhold og de kulturelle værdier, som er en væsentlig sammenhængskraft i vores region. Mange små bosætninger vil i de kommende år nå til en smertegrænse, hvor befolkningstallet falder til et endnu lavere niveau, hvor en opretholdelse af selv den mest elementære service i bosætningen vil være særdeles dyr pr. borger.

På den anden side er det i byerne – og især i de byer, der i dag er i vækst – der er grobund for en økonomisk vækst. Både gennemsnits indkomsten og uddannelsesniveaet er højere i disse byer end i resten af bosætningerne. Samtidigt er grænsen for, hvad der kan lade sig gøre at drive af forretning højere desto større befolkningsgrundlag. Dette betyder, at der kan være biograf, boghandel, caféer, sportsaktiviteter og al den øvrige komfort, som unge mennesker i dag kræver for at slå sig ned. Desto større by, desto større gennemløb af varer og tjenesteydelser, kapital, teknologi, innovation og mennesker. En større og større del af befolkningen vil, f.eks. som uddannelses aktive i byerne, vende sig til bykulturer, forbrugsmønstre og levevilkår i øvrigt, som ikke kan skabes i mindre byer og bygder.

Hovedprincipperne for, hvordan der fortsat skal være solidaritet mellem større og små bosætninger, er at fastholde nuværende fordelingsprincipper, men samtidigt forøge graden af differentiering af offentlig service i forhold til bosætningens størrelse. Dette er allerede situationen i dag.

Det må forventes, at en forøgelse af graden af differentiering af offentlig service vil være et yderligere incitament til, at befolkningen hele tiden tilpasser sig forandringerne i efterspørgslen efter arbejdskraft, således at en forøget beskæftigelse og dermed forbundne forøgede indkomster kan danne grundlag for at forsvare velfærdssamfundet og skabe en selv bærende økonomi.

Etablering af nye boliger, nyt institutionsbyggeri og videreudvikling af infrastrukturen vil altid skulle ske der, hvor behovet er størst. I dag er det i de større byer. Kun nogle ganske få

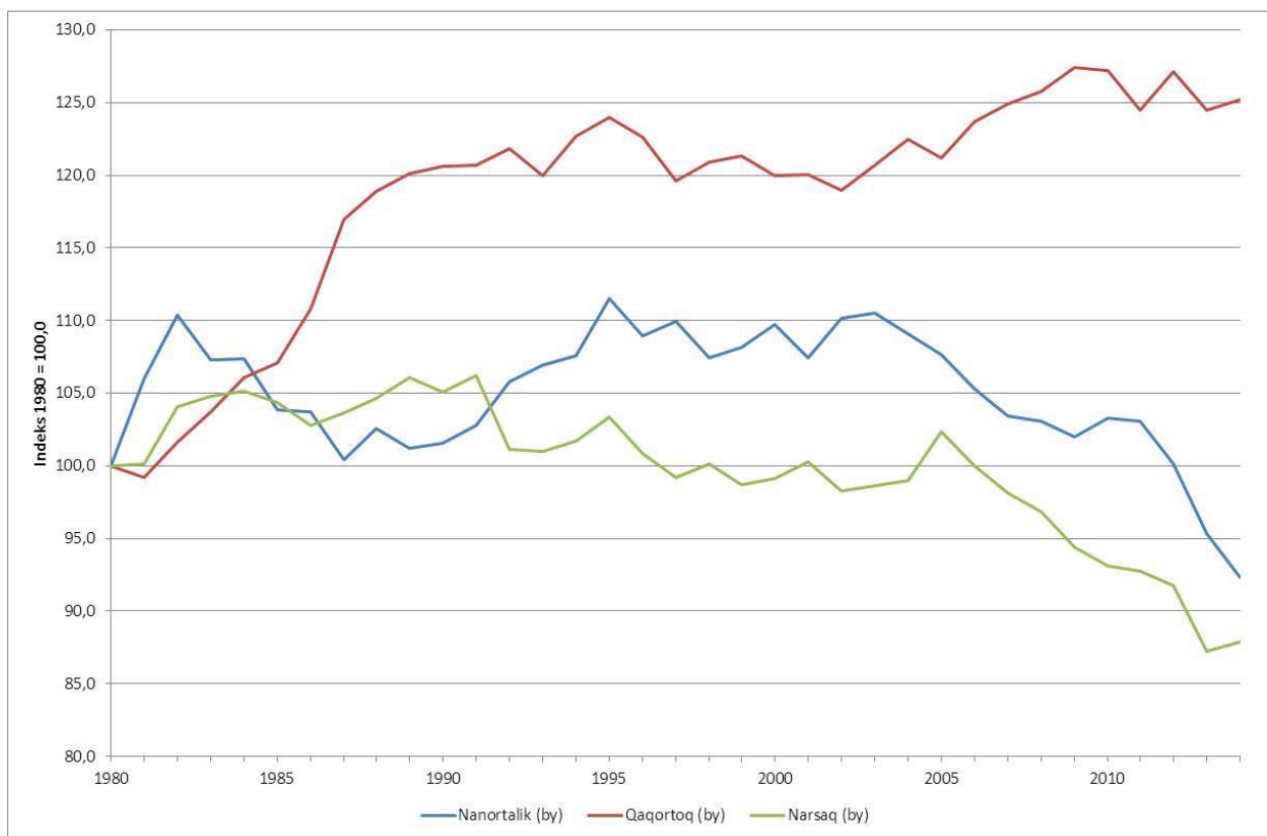
steder uden for de store byer kan der i dag konstateres et behov for nye boliger. Adgangen til en tids-varende bolig er en væsentlig rammebetingelse for udviklingen af erhvervslivet og for fastholdelse af unge med en høj uddannelse her i landet. Langt størstedelen af disse boliger vil blive lokaliseret der, hvor væksten i beskæftigelsen er størst, og det er i de store byer.

Forskydninger inden for bosætningstyperne

De tre byer udvikler sig forskelligt. Samlet set har byerne stort set samlet fastholdt deres størrelse, men udviklingen i den enkelte by er vidt forskellig. I Figur 5 næste side er befolkningsudviklingen angivet for de tre byer i Kommune Kujalleq.

Tendensen er vidt forskellig for de tre byer. Hvor Qaqortoq har oplevet en voldsom stigning i de seneste årtier med en tendens til stagnation de seneste år, har de to andre byer fastholdt niveauet frem til omkring år 2004, hvorefter de begge har en stor befolkningsmæssig tilbagegang.

Figur 5. Befolkningsudviklingen i tre byer, indeks 1980=100,0

Kilde: Egne beregninger på basis af Grønlands Statistik, Statistikbanken, udtræk juni 2014.

Ovenstående beskrivelse af de ændrede forudsætninger er uddybet i "Økonomisk 10 års Plan" november 2014 www.kujaleq.gl/

3. Kommuneplanstatus og -revision

I det følgende gengives en opdatering af de gældende overordnede målsætninger for kommuneplanlægningen i Kommune Kujalleq og der gøres status i forhold til disse målsætninger med henblik på en eventuel revision af kommuneplanen på de pågældende områder.

1. Vision og hovedstruktur

- **Sydgrønland – en grøn, blå og hvid kommune – som skal være et godt sted at bo, arbejde og besøge**

Hovedstruktur:

De tre byer i Sydgrønland er alle opstået som handelsstationer i slutningen af 1700-tallet. De har siden udviklet sig til moderne servicebyer, som ud over at være handels- og produktionssteder også fungerer i forhold til oplandet af bygder og fåreholdersteder. Denne struktur kan videreudvikles med en fortsat udvikling i og omkring de tre byer samtidigt med, at der sker et øget samarbejde mellem byerne. Dette er en forudsætning for at byerne kan klare sig i konkurrencen med bysamfund i andre dele af Grønland og internationalt.

Målsætninger:

1. Qaqortoq skal fungere som hovedby i forhold til regional service som hospitalsspecialer, videregående uddannelser, og regional service.
2. Tre store velfungerende bysamfund, Narsaq, Qaqortoq og Nanortalik, skal fungere som primære bosætnings- og erhvervsbyer samt som centerbyer for de 11 bygder samt fåreholderstederne
3. En række større bygder skal have et erhvervs- og servicegrundlag
4. Små bygder og fåreholdersteder skal servicemæssigt hænges op på nærliggende større bygder og byer.

Planstatus og handlingsplaner

Qaqortoq har i den forløbne planperiode befæstet sin position som regionens hovedby i forhold til regional service. Der er sket en styrkelse af uddannelsesmiljøet med fusioneringen af handelsskolen (NI) og gymnasiet (GU) i Campus Kujalleq og der er besluttet og igangsat et større udvidelses-projekt for Campus Kujalleq. Et større kollegiebyggeri er ligeledes gennemført i Qaqortoq. Regionaliseringen af kredsretterne har betydet, at der opføres en ny større kredsret i Qaqortoq,. Erhvervsmæssigt har

Qaqortoq også fastholdt sin position inden for byggeri og anlæg samt fiskefabrik og garveri.

I Nanortalik er der løbende arbejdet med at sikre byens erhvervsudvikling. Således er der i perioden sket en revitalisering af fiskefabrikken. I Narsaq er der bygget / indrettet et helt nyt multislægteri som befæster Narsaq's position som centerby i forhold til det store fåreholderopland, ligesom fødevareskolen INUILI er blevet udvidet og har fået nye aktiviteter (ATI).

I bygderne er der for fleres vedkommende (Alluitsup Paa, Ammassivik, Eqalugaarsuit og Appilatoq) åbnet indhandlingssteder og forarbejdningsanlæg som har vist nye muligheder i bygderne.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

Målsætningerne for hovedstrukturen vurderes fortsat at være dækkende. Dog er der med den seneste udvikling i befolkningssammensætning, bosætningsmønstret og erhvervsudvikling sket en yderligere aktualisering i at få udmøntet målsætningerne i mere konkrete planinitiativer der kan styrke de byer og bygder der har markant befolkningstilbagegang.

Derfor foreslås det, at der i den kommende kommuneplanrevision sættes fokus på

- ***arbejdsdelingen mellem de tre byer samt byudviklingen i disse og på***
- ***bygdernes fremtidige udviklingsmuligheder i form af reviderede udviklingsstrategier.***

2. Erhverv og beskæftigelse

Hele det grønlandske samfund står over for nye prioriteringer inden for erhvervsudviklingen – det gælder især Sydgrønland hvor prioriteringerne går mod udvikling af fiskeriet og tilhørende eksportindustri, fødevarerindustri og landbrugsproduktion til hjemmemarkedet, turisme samt udvikle potentialer indenfor råstofområdet.

Fangst og kystnært fiskeri ud til 3 sømil grænsen vil fortsat have erhvervsmæssig betydning, men særligt vil der være gode muligheder for udvikling og vækst indenfor det udenskærs fiskeri ud til 200 sømil grænsen, med tanke på torsk, rødfisk og de pelagiske arter. Kommune Kujalleq anser således et eksportorienteret højsøfiskeri, med landingspligt til landanlæg og stor beskæftigelsesmæssig effekt, som et bærende erhverv for kommunen..

Fødevarerområdet og det primære jordbrugserhverv er et område, hvor Sydgrønland allerede i dag har mange kompetencer for leverancer til hjemmemarkedet. De seneste års lukninger af fåreavlsbesætninger skal bremses, og leverancerne af slagtedyr til slagteriet i Narsaq skal sikres. Sydgrønlands landbrugskompetencer skal videreudvikles og der skal genereres vækst gennem forædling og innovation, samt udvidelse af produktionsapparatet gennem udvidelser af eksisterende gårde samt ved anlæggelser af nye, herunder indenfor pelsdyrproduktion, oksekøds- og mælkeproduktion, tamrenhold samt gartneri og drivhusproduktion.

Nye væksterhverv som eksempelvis råstofområdet kan forventes at få stor betydning i fremtiden. Råstofområdet vil kunne få en afgørende betydning for områdets beskæftigelsesmuligheder og tiltrække et stort antal supportjob indenfor eksempelvis håndværk og service i området.

Turismen, et andet væksterhverv kan forventes også at have fremgang de kommende år, med en større beskæftigelsesmæssig virkning i kommunens byer, særligt som følge af den kommende lufthavn mellem Qaqortoq og Narsaq som vil knytte kommunens geografiske og befolkningsmæssige centrum til turismen. Bondegårds- og bygdeturismen skal udvikles, og krydstogsturismen skal sikres bedre anløbsforhold.

Videre er der indenfor IT- området mange uudnyttede muligheder i kølvandet på søkablet.

Kommuneplanen skal således tage højde for de nye erhvervsudviklingsmuligheder, når rammerne for den fremtidige udvikling skal fastlægges.

Målsætninger:

Kommune Kujalleq ønsker

1. at sikre gode rammer for erhvervsudvikling, med velkvalificeret arbejdskraft, arealer, infrastruktur, uddannelsesmuligheder og
2. at udvikle en erhvervsstruktur, hvor økonomisk vækst og miljøhensyn forenes,
3. at der oprettes en eksportorienteret fiskerisektor baseret på udenskærs fiskeri med landings- og forædlingspligt som sikrer en årssikker produktion,

4. at støtte rammerne for bæredygtigt fiskeri og igangsætte forsøgsfiskeri efter nye arter,
5. at der etableres nye fiskefabrikker, især med videreforædling og helårsdrift i de sydgrønlandske byer og visse bygder,
6. at gøre Sydgrønland til hele Grønlands spisekammer ved at gøre Narsaq til center for fødevarerforædling med INULI og Neqi som omdrejningspunkter,
7. at udvikle nye besætninger og alternative landbrugsproduktioner og anlægge nye landbrug på potentielle lokaliteter,
8. at medvirke til at skabe nye virksomheder og arbejdspladser indenfor råstofområdet, på en miljømæssig forsvarlig måde ,
9. at bidrage til, at de lokale virksomheder kan blive leverandører til fiskeri- og råstofbranchen,
10. at udvikle serviceerhvervene, herunder opprioritere den digitale infrastruktur,
11. at styrke turismen, som et lokalt funderet erhverv i byer og bygder, spændende fra vandreturisme, via kulturarv til krydstogtturisme at udvikle turistkonceptet med produktudvikling indenfor bygde- og gårdsturisme kombineret med lokale fødevarer,

Status og handlingsplaner

Kommunen har de seneste år fået en renæssance indenfor det udenskærs fiskerierhverv, idet såvel torsk som makrel samt andre pelagiske arter nu forekommer i fiskefelterne ud for kommunens kyster.

På råstofområdet pågår en del forundersøgelser i forhold til kommende råstofprojekter. Projekter der strækker sig fra Isortoq i den nordvestlige del af kommunen til Lindenow Fjord i øst. Kommune Kujalleq har formuleret en råstof-strategi. Råstofstrategien skal sikre en styret udvikling af kommunens indsats for at skabe indsigt i og få indflydelse på udviklingen af råstofsektoren i regionen.

I forhold til mineprojektet ved Kringlerne er der gennemført Vurdering af Samfundsmæssig Bæredygtighed (VSB) samt Vurderinger af Virkningen på Miljøet (VVM) og forhandlinger om udnyttelsestilladelse samt den såkaldte IBA-aftale er igangsat, ligesom der de kommende år også vil være omfattende undersøgelser i forbindelser med mineprojektet ved Kvanefjeldet.

Kommune Kujalleq fortsætter den omfattende opkvalificeringsindsats med kurser og uddannelse målrettet råstof/off shore branchen.

I forhold til de andre grønlandske kommuner har fødevarerområdet en absolut førerposition i Sydgrønland. En position vi fortsat ønsker at udvikle.

De seneste år har videre medført en privatisering af flere bygdeindhandlingssteder, og disse forventes anvendt til produktion af nye produkter til hjemmemarkedet.

Der gennemføres en ny kommunal turismestrategi i 2015, der igen skal sikre et fælles ejerskab til udviklingen fra såvel kommunen som de private aktører. Der ønskes

derigennem at få Sydgrønland etableret som en sammenhængende og attraktiv destination med nogle helt unikke tilbud. Kommunen ønsker at turisterne får en god oplevelse i vores region og ønsker at sikre gode rammer og information om regionens turistattraktioner. Dette sikres i et tæt samarbejde mellem aktører og kommunen, gennem koordinering af fælles tiltag og branding af Sydgrønland.

Beskæftigelse

Kommune Kujalleq har store problemer med manglende arbejdsplader, og kommunen ønsker at føre en aktiv beskæftigelsespolitik, hvor alle med arbejdsevne bidrager på arbejdsmarkedet og sikres et forsørgelsesgrundlag. Det overordnede mål er, at forebygge langtidsledighed og sikre at virksomhederne på både kort og lang sigt får den arbejdskraft de efterspørger.

Beskæftigelsesindsatsen skal sikre at balancen mellem udbud og efterspørgsel på arbejdskraft fremmes. Virksomhederne skal sikres den arbejdskraft de efterspørger og de ledige skal sikres den korteste vej til ordinære jobs. Kommune Kujalleq ønsker således at anvende virkemidler omkring fiskerikvotepolitikken til at optimere efterspørgslen efter arbejdskraft indenfor fiskeindustri.

På visse brancheområder mangler der i dag arbejdskraft samtidig med at vi har mange ledige, hvis kompetencer ikke matcher de ledige jobs. Derfor ønsker Kommune Kujalleq at føre en aktiv uddannelsespolitik som sikrer at arbejdsstyrken bliver opkvalificeret, samtidig med at arbejdskraftkrævende fiskeriindustri søges etableret i kommunen.

Målsætninger:

Kommune Kujalleq ønsker

1. at øge efterspørgslen efter arbejdskraft indenfor fiske- og forædlingsindustrien.
2. at forebygge langtidsledighed og sikre at virksomhederne på både kort og lang sigt får den arbejdskraft de efterspørger.
3. at øge samarbejdet med virksomhederne om langtidsplanlægning for beskæftigelsen.
4. at gennemføre en opkvalificering af arbejdsstyrken så medarbejderne kan honorere de kompetencekrav som virksomhederne stiller.
5. at understøtte de eksisterende uddannelsesinstitutioner i Kommunen og tiltrække nye uddannelser, uddannelsestilbud og kurser til afvikling i kommunen.
6. at understøtte indsatsen over for gruppen af ufaglærte op til 50 år, gennem kompetenceudvikling, herunder kurser og voksenlærlingeordninger.
7. at understøtte at flest mulige unge gennemfører en uddannelse
8. at foretage hurtig afklaring af de ledige, så alle med arbejdsevne indsluses til arbejde med tilbud om aktivering, praktik, uddannelse eller revalidering.
9. at understøtte mulighederne for selvforsørgelse i bygderne.

Status og handlingsplaner:

Kommune Kujalleq har de senere år gennemført en opkvalificeringsindsats, for at arbejdsstyrken kan honorere de kompetencekrav som væksterhverv fordrer. Denne indsats har de seneste år været koncentreret mod råstofsektoren, men vil i de kommende

år rettes mod fiskerierhvervet. Der gennemføres en særlig indsats for at få lokale engageret inden for det udenskærs fiskeri, samt for at få hævet kompetencerne indenfor fiskeindustri. I forhold til både fiskeri og råstoffer er der særlig fokus på sproglige kompetencer og faglige kurser målrettet branchen. Kurserne afvikles i det omfang det er muligt som lokale kurser.

Der forventes en positiv virkning af den særlige satsning på opkvalificering indenfor råstofområdet, idet der i forbindelse med den kommende lufthavnsanlæggelse mellem Qaqortoq og Narsaq forventes efterspurgt arbejdskraft med kompetencer som tilsvarende som efterspørges indenfor råstofområdet.

Kommunen er meget opmærksom på de særlige behov som virksomheder og lokalområder kan have for opkvalificering og denne tilrettelægges derfor i samarbejde med såvel brancheskoler, Departement og de lokale.

Kommunen ønsker videre en fortsat uddannelsesindsats for at kunne styrke lokalbefolkningens muligheder for at udnytte potentialerne indenfor turismen. Dette skal ske gennem afholdelse af lokale kurser som styrker den forretningsmæssige forståelse for turismen.

Qaqortoq er områdets uddannelsesby, men kommunen ønsker fortsat at styrke uddannelsestilbuddene i hele regionen og tiltrække yderligere uddannelser til området. Positivt er det nu lykkedes INUIILI at få ATI til Narsaq og i Qaqortoq er Piareersarfik blevet centralt Højskolecenter. Videre er dannelsen af Campus Kujalleq særdeles positivt for kommunen, særligt i lyset af den kommende større udvidelse af bygningsmasse og kapacitet i Qaqortoq.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

. I den forløbne planperiode har der i alle byer og bygder været udlagt tilstrækkelige arealer til erhverv. Det har imidlertid vist sig, at områdernes placering og/ eller kvalitet ikke alle steder har været optimal.

I forhold til kommuneplanrevisionen foreslås det,

- ***at der sættes fokus på en revurdering af udlæggene af erhvervsområder i de tre byer, samt***
- ***at udviklingen i de aktuelle mineprojekter følges med henblik på indarbejdelse af konsekvenser for kommuneplanen,***
- ***at der i bygderne sættes fokus på rammerne for øgede private erhvervstiltag.***
- ***at en lempelse af spærrezonen omkring Storesøen i Qaqortoq betyder***
- ***at rammerne for erhvervsområdet ved Storesøen i Qaqortoq revideres på baggrund af den lempelse af spærrezonen som er stillet i udsigt i 2015.***

3. Bosætning og boliger

Attraktive boligområder

De sydgrønlandske byer og bygder har nogle særdeles attraktive boliger; men rummer også boliger af ringe størrelse og i ringe stand. Der skal således ske en opgradering af en del af boligmassen, herunder findes løsninger på de problemer de store blokbebyggelser har givet. Der er også en udfordring i at få tilpasset boligmassen til den ændrede befolknings sammensætning – og således få øget andelen af boliger til ældre og til uddannelsessøgende.

I kommuneplanen skal der etableres rammer for hvordan boligbestanden samt omgivelserne (legepladser, stier, mm) skal udvikles for at kunne tilgodese fremtidens behov, såvel for beboerne som for miljøet.

Hidtil har Selvstyret og Kommunen stået for opførelsen af hovedparten af de nye boliger, men i fremtiden må det forventes at stadig flere boliger skal etableres i privat regi og i samfinansiering mellem det private og det offentlige.

Målsætninger:

Kommune Kujalleq ønsker

1. gennem boligrenovering og nybyggeri at sikre borgerne boliger i en rimelig størrelse, standard og svarende til de forskellige behov,
2. at der etableres ældre- og handicapvenlige boliger i såvel byer som bygder,
3. at sikre uddannelsessøgende den bedst mulige base for deres skolegang, via gode kollegieboliger,
4. at der stilles krav til de enkelte boligens udformning, æstetisk, miljøforhold samt hvordan de indpasses i det samlede bymiljø,
5. at der stilles krav til udformningen af udearealerne omkring boligerne, såvel æstetisk som i forhold til rekreativ anvendelse.
6. at understøtte finansieringsmuligheder, der fremmer boligbyggeriet.

Status og handlinger

Boligbyggeriet sker hovedsageligt i byerne, med Qaqortoq by med den største tilvækst i såvel borgere som i boliger. I perioden op til 2011 blev der bygget i gennemsnit 17 boliger pr år i Qaqortoq, 7 boliger i Nanortalik og 4 boliger i Narsaq. I perioden fra 2011 til 2015 er der kun ibrugtaget 29 boliger i Qaqortoq (årgennemsnit på 7 boliger) og ingen nye boliger i Narsaq og Nanortalik. I 2015 er situationen den at der står ledige huse og lejligheder i såvel Nanortalik som Narsaq, medens der er ventelister i Qaqortoq.

I Nanortalik er boligudbygningen de sidste 10 år primært sket i Isafjordur-området i byens nordlige udkant – dels i form af rækkehuse til udlejning samt énfamiliehuse, såvel kommunale som private, samt i et område ved byens vandreservoir /Prs Benediktes Aqputaa. med enfamiliehuse. Der er fortsat rummelighed i begge områder.

I Qaqortoq er boligudbygningen primært sket i det nordlige område A11 og C8 (Nuiariaq-Qummut), hvor der inden for de sidste 8 år er bygget over 100 lejligheder og 12 enfamiliehuse. Der er fortsat en betydelig rummelighed i området. Endelig er der planlagt

en byggemodning i A5 på ”toppen af Prinsessen” med en rummelighed på ca 40 énfamilie- og dobbelthuse.

I Narsaq er boligudbygningen ligeledes sket i den nordlige bydel i form af en større rækkehusbebyggelse samt enkelte fritliggende huse. I Narsaq er der såvel boligblokke som enfamiliehuse, som står tomme og forfalder og som planlægges nedrevet.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

Samlet set er der ikke mangel på boliger i Kommune Kujalleq; men såvel den geografiske fordeling som fordelingen på størrelser og boligtyper gør, at der fortsat er behov for boligrenovering og nybyggeri. Der er med den gældende kommuneplan rummelighed til nye boliger i såvel de tre byer som i de 11 bygder.

Med afsæt i den forventede vækst i antallet af ældre samt ønsket om at flere unge får en uddannelse, foreslås det, at der i revisionen af kommuneplanen sættes fokus på

- ***de særlige boligtyper, der fremover efterspørges til ældre og unge, samt***
- ***at der -udarbejdes en boligforsyningsplan for hele kommunen.***

4. Sociale forhold

Levevilkår i tryghed

Borgere i Grønland og her i Kommune Kujalleq må gives muligheder for at skabe en tilværelse og et liv med trivsel og udvikling både for dem selv og deres nærmeste pårørende.

En stor del af borgerne har dog brug for ekstra støtte og rådgivning for at skabe sig en selvstændig tilværelse, hvor de trives psykisk, socialt og ikke mindst økonomisk, så de kan være selvforsørgende.

Mange familier har stærkt begrænsede økonomiske ressourcer, der medfører sociale problemer, som eksempelvis borgere, der har været udsat og er udsat for omsorgssvigt, mangler bolig, har misbrug af euforiserende stoffer, misbrug af alkohol, og kan have en udad reagerende eller voldelig adfærd.

Kommune Kujalleq har derfor en opgave med at indgå i en konstruktiv dialog med borgerne og her finde løsninger for den enkelte.

Målsætninger: *Kommune Kujalleq ønsker*

1. at sikre børn og unge levevilkår under deres opvækst, som sikrer en stabil og tryk tilværelse med udviklingspotentiale.
2. at styrke sociale tilbud til børnefamilier med tilgængelig personlig støtte, samt dagpleje- og børnehavepladser, fritidsaktiviteter indenfor forskellige fagområder, såsom sport, musik, teknik og med fokus på sundhed.
3. at etablere særlige forebyggelsestiltag i forhold til borgere, der er udsat for omsorgssvigt og har særlige sociale problemer.
4. at ældre borgere bor længst muligt i eget hjem med fokus på støtte i udformning af de fysiske omgivelser samt brug af velfærdsteknologi.
5. at borgere med handicap bor i eget hjem, og kompenseres bedst muligt for deres handicap, så de kan klare sig selv.
6. at der tilbydes passende bolig til ældre borgere afhængig af deres funktionsevne.
7. at der tilbydes passende bolig til borgere med handicap, afhængig af deres funktionsevne At alderdomshjemmene i Nanortalik og Narsaq bliver renoveret, således at tilbud til ældre om alderdomshjem harmoniseres i de tre byer.

Hjælp og forebyggelse (familier mm)

Kommune Kujalleq har organiseret hjælp og forebyggelse således, at det sorteres under en fælles socialforvaltning, som har hovedsæde i Qaqortoq, og fungerer som en fælles indgang for afdelinger i alle tre byer samt de 11 bygdekontorer.

Ud over den takstmæssige hjælp som kommunen yder til arbejdsløshed, sygdom og ulykke, trangsvurderet hjælp og engangshjælp, giver kommunen en række tilbud om vejledning, behandling og anden individuel hjælp.

Der er således etableret et familiecenter i Qaqortoq der rådgiver, vejleder og afholder kurser mm til støtte for udsatte børn og unge og deres familier. I Narsaq er der etableret et multicenter "Ujuaat" som ligeledes arbejder med hjælp og forebyggelse, i Nanortalik er der værestedet "Pilutaq" og i Alluitsup Paa værestedet "Sikkersaq", der yder hjælp til børn fra socialt belastede familier. Der er endvidere kvinde-krisecentre i Narsaq og Qaqortoq, med offentlige tilskud, hvor frivillige hjælper kvinder i krise.

Ældre

Der er alderdomshjem i hver af de tre byer. Qaqortoq alderdomshjem, Ajarsivasik er det nyeste, og har netop gennemgået en modernisering med udvidelse af 18 nye pladser, således at der bliver i alt 48 pladser. Alderdomshjemmene i Narsaq og Nanortalik er meget nedslidte og har stort behov for at blive både renoveret og udvidet. Et renovering- og udbygningsprojekt for Nanortalik er sat i gang.

Fremtidig kapacitet må dog tage udgangspunkt i "Strukturpolitikens" projektgruppe, der arbejder med "Ældre og Sundhed".

Der er endvidere en række ældreboliger i de tre byer, som enten fungerer i tilknytning til alderdomshjemmet eller hvor de ældre støttes gennem hjemmehjælp.

Endelig har der været ældreværesteder i alle tre byer, men aktuelt mangler de i både Qaqortoq og Nanortalik.

I bygderne Alluitsup Paa, Sarloq, og Eqalugarsuit, er der ældrekollektiver. I Qassarsuk er der enkelte ældreboliger og i de øvrige bygder sørger kommunen for at de ældres boliger gøres så ældrevenlige som muligt.

Handicap

Det er et mål at borgere, som har handicap så vidt muligt bor i eget hjem og integreres aktivt i samfundet. Derfor forefindes der handicapvenlige boliger i alle tre byer, som er indrettet til og forbeholdt borgere, som har handicap. Endvidere tilbyder kommunen hjælpemidler.

I alle byer er etableret boenheder og bokollektiver for voksne med vidtgående handicap, ligesom der er beskyttede værksteder i både Qaqortoq og Nanortalik til borgere med handicap.

Sundhed og sygdom

Det forebyggende sundhedsarbejde varetages delvis af kommunen. Kommunale forebyggelseskonsulenter, daginstitutioner, skoler og familiecentre har fokus på forebyggelse og tager løbende initiativer omkring sundhed, rygning, misbrug osv.

Behandling på sygehusene sorteres under sundhedssektoren og hermed Selvstyret. Der er sygehuse i alle tre byer og sygeplejestationer i alle bygderne.

Selvstyret har udarbejdet en sundhedsreform, som betyder at Sygehuset i Qaqortoq er regionssygehus, mens de to øvrige sygehuse fungerer i tilknytning til regionssygehuset.. Ligeledes sorteres tandplejen under Selvstyret. Der er tandplejeklinikker i de tre byer – i Qaqortoq og Narsaq i forbindelse med skolerne og i Nanortalik på Sygehuset.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

Med udgangspunkt i Kommune Kujalleq's strukturpolitik, hvor unge, ældre og marginaliserede er særlige indsatsområder, foreslås det at der i kommuneplanrevisionen skal ske en øget fokusering på,

- ***at de fysiske strukturer i kommuneplanen gør det muligt for de borger, der har brug for hjælp – ældre, handicappede og marginaliserede - i højere grad at blive selvhjulpne***

Det betyder blandt andet at udformning og placering af alderdomshjem, ældreboliger handicapboliger mm skal revurderes, samt at byernes øvrige strukturer skal revurderes i forhold til disse personers behov..

5. Kultur og fritid

Kultur og fritid er vigtige områder for udviklingen i kommunen. Dels er den kulturelle identitet vigtig for det enkelte menneskes selvforståelse og dels er kultur- og fritidsudbud afgørende for et områdes attraktivitet. Kultur og fritidsliv er således en sektor, der har stor betydning for en by eller bygds muligheder for at tiltrække arbejdskraft, virksomheder og at generere økonomi. Endelig er det i kultur- og fritidslivet at den grønlandske egenart defineres. Et rigt kultur- og fritidsliv styrker den åndelige del af livet og kan være med til at fastholde aktive borgere i området og tiltrække nye. Udbuddet af kultur- og fritidsaktiviteter har endvidere stor betydning for børn og unges opvækst, herunder forebyggelse af kriminalitet, sundhed og inklusion i samfundet.

Kommunen skal være med til at sikre rammerne om et aktivt kultur- og fritidsliv for såvel børn, unge, voksne som ældre og handicappede.

Målsætninger:

Kommune Kujalleq ønsker

1. at støtte og styrke foreningslivet så det bliver aktivt og levende,
2. at styrke idrætslivet for såvel bredde som elite,
3. at styrke kulturlivet ved at skabe rammer for kulturelle aktiviteter – såvel inden for kunstnerisk udfoldelse (Teater, musik, dans osv), som inden for skindsyning, historiefortælling, uldbehandling og husflid,
4. at arrangere årlig kulturuge og solhvervsfestligheder med musik og teaterarrangementer mm. i den udstrækning som økonomi og udbud giver mulighed for,
5. at udvikle den ”grønne kultur” – friluftsliv og naturvejledning, i overensstemmelse med den grønlandske kultur,
6. at styrke den kulturelle formidling gennem aktiviteter på museer, biblioteker, forsamlingshuse og idrætshaller,
7. at styrke familielivet, hvor sammenholdet mellem børn, unge, voksne og ældre bliver styrket gennem fælles kulturelle arrangementer,
8. at skabe kulturelle aktiviteter, hvor kommunens byer og bygder kommer tættere på hinanden, og hvor udveksling og videreudvikling af vores kulturelle arv og identitet får udfoldelsesmuligheder,
9. at styrke kulturelt samarbejde med venskabsbyerne i Skandinavien, Færøerne, Island, Canada og U.S.A. og ikke mindst med Inuit (ICC).

Status og handlinger:

De tre byer i Kommune Kujalleq rummer et rigt kultur- og foreningsliv. Fra gammel tid har forsamlingshusene været omdrejningspunktet for mange kulturelle aktiviteter. Der er forsamlingshuse i alle tre byer. I Narsaq er der desuden Agenda 21-huset og i Qaqortoq kulturhuset Puilasoq, som efter en renovering kan rumme forskellige kulturelle- og forenings aktiviteter. Forsamlingshusene drives som selvejende institutioner og bygger på det lokale folkelige engagement.

Der er Museer i alle tre byer og de varetager ud over den almindelige kulturhistoriske formidling også aktiviteter i forhold til øvrig kulturformidling, som kunststillinger og andre events. Også de tre by-biblioteker fungerer som brede kulturinstitutioner med andre aktiviteter end det primære bogudlån.

Et egentligt kunstmuseum findes ikke i Kommune Kujalleq, men kommunen har for at skabe endnu bedre rammer for kulturlivet gennem flere år arbejdet på at få etableret et "Vandkulturhus" i Qaqortoq. Et sådant kan ud over en svømmehal, rumme såvel udstillingslokaler, biograf og halfaciliteter der er bedre egnede til kulturelle arrangementer end dem kommunen i dag råder over. Der er på baggrund af en arkitektkonkurrence i 2009 udpeget et vinderprojekt, som siden er søgt finansieret, men uden held. Derfor arbejdes der nu også med andre ideer til et egentligt kulturhus i kommunen.

Idrætslivet har også fysiske rammer som sportshaller, lokaler på skolerne samt fodboldbaner (grus) i de tre byer. Der er endvidere en mini-hal i Alluitsup Paa. I 2010 blev Grønlands første kunstgræsbane indviet i Qaqortoq og den har betydet et stort løft for aktiveringen af unge i forhold til fodbold. Kommunen støtter fortsat bestræbelser på at få store kunstgræsbaner i alle tre byer og hvis det er muligt også kunstgræsbaner i større bygder.

Fritidsaktiviteter på havet har også stor betydning i Sydgrønland. Der er bådforeninger i de tre byer og kommunen understøtter i planlægningen havnefaciliteter til fritidsbåde. Der er i Qaqortoq endvidere en kajakforening med klubhus på havnen og kajaksejladsen holdes således i live, som en populær fritidsbeskæftigelse og som kulturbærende aktivitet.

Der er ungdoms- /fritidsklubber i de tre byer og Alluitsup Paa. Det er her kimen til et aktivt kulturliv lægges. Det er blandt andet i forbindelse med klubberne, at det rige musikliv blandt de unge i Sydgrønland udspiller sig. Aftenskolerne i de tre byer og enkelte bygder dækker endvidere et behov for fritidsundervisning og i høj grad kulturel udfoldelse som musik, skindsyning, stenslibning og dans.

I bygderne er kultur- og fritidsaktiviteter koncentreret omkring skolerne og servicehuse. Enkelte bygder har også forsamlingshuse og de fleste bygder har fodboldbaner.

Den internationale dimension i kultur- og fritidslivet varetages i vid udstrækning gennem venskabsby-samarbejdet. De tidligere tre kommuner havde et veludviklet venskabsby-samarbejde som Kommune Kujalleq har overtaget og tilpasset den nye kommune. Der foregår således skoleudvekslinger mellem de unge i de gamle venskabsbyrelationer og på kulturområdet sker der udveksling blandt kunstnere, kor og andre udøvende.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

I forbindelse med kommuneplanrevisionen skal mulighederne for udbygning af kultur og fritidstilbud undersøges for,

- ***at skabe rammer for et egentligt kulturhus i kommunen***
- ***at skabe rammer for placering af kunstgræsbaner i de tre byer***
- ***at forbedre rammerne for fritidslivet.***

6. Undervisning og pasning

Det grønlandske samfund satser på uddannelse i disse år. Her spiller kommunen en væsentlig rolle. Folkeskolerne skal have det rigtige indhold og de rigtige fysiske rammer og undervisningstilbuddene skal være til stede for børn i såvel byer, bygder som på fåreholdersteder.

For folkeskolen gælder, at det er altafgørende for børnene og de unge, at de efter folkeskolen har samme muligheder, ligegyldigt hvor de er opvokset her i landet. Dette giver specielle udfordringer for videreudvikling af folkeskolen i små bosætninger.

Men lige så vigtig som skolen er pasningstilbuddene for børnene i førskolealderen. Inatsisartutloven om pædagogisk udviklende dagtilbud til børn i førskolealderen, betyder, at der for hele kommunen kan udarbejdes en samlet plan, der ikke alene tilbyder pasning på daginstitutioner, men også tilbud til førskolebørn i form af forskellige aktiviteter, der skal sikre børnenes udvikling og gøre dem klar til at starte i skolen.

Målsætninger:

Kommune Kujalleq ønsker

1. at sikre folkeskolerne fysiske rammer, indhold og struktur, der til stadighed udvikles i samarbejde med hjemmene,
2. at i-pads og andre elektroniske hjælpemidler inddrages og bruges i undervisningen i folkeskolen for at give eleverne grundlag for at klare sig i den digitale verden,
3. at folkeskolerne igennem deres undervisning skaber et solidt grundlag, for en videre udvikling på ungdomsuddannelserne,
4. at skabe synergi i uddannelsessystemet ved at samarbejde mellem institutionerne og etablere fælles faciliteter,
5. at udvikle uddannelsesmulighederne for børn fra bygder og fåreholdersteder blandt andet ved etablering af fjernundervisning,
6. at der udbydes pædagogisk udviklende aktiviteter i alle byer og bygder,
7. at der udbydes pædagogisk udviklende aktiviteter på daginstitutionsområdet i alle byer og bygder,
8. at sikre de ansatte på skoler og i børneinstitutioner attraktive arbejds- og boligforhold og dermed tiltrække og fastholde kvalificeret arbejdskraft.

Status og handlingsplaner på pasningsområdet:

I de tre byer er der vuggestuer, børnehaver og i Qaqortoq desuden integrerede institutioner. Kun bygderne Alluitsup Paa og Narsarsuaq har daginstitutioner. Der er ikke planer om at ændre ved denne daginstitutionsstruktur.

Der er imidlertid en række institutioner som er forældede, nedslidte og i enkelte tilfælde udsat for skimmelsvamp. Derfor forestår der en større indsats med at få fornyet en række daginstitutioner. I den forbindelse skal det overvejes om sammenlægning af institutioner kan give en bedre institutionsbetjening.

Det skal løbende vurderes om byudviklingen skaber behov for nye institutioner ligesom eventuel fraflytning eller ændringer i befolkningssammensætningen kan skabe grundlag for nedlæggelser. Der er således i de to byudviklingsområder i Qaqortoq: i A11 (Qummut) og i A5 (Allerisannivit) udlagt arealer til fremtidige daginstitutioner således at de kan etableres når behovet er der.

Status og handlingsplaner på skoleområdet:

Der findes byskoler med klassetrin fra 1. til 10 klasse i de tre byer. Skolerenoveringerne i Nanortalik og Qaqortoq er gennemførte med stærkt forbedrede bygninger til følge. Der er stadig rekrutteringsvanskeligheder for at skaffe uddannede lærere, selv om det er lykkedes at tiltrække flere uddannede lærere især til Qaqortoq. Renoveringen af Narsaq skole er i gang og påregnes at være gennemført i efteråret 2016.

Der var i 2014 bygdeskoler i samtlige 11 bygder. I 2015 blev skolen i Saarloq nedlagt grundet elevmangel. Flere af skolerne i bygderne er også nedslidte og renoveringskrævende, hvortil kommer lave elevtal samt manglende uddannede lærere, og det skaber problemer for at opretholde en kvalificeret undervisning. De fleste bygdeskoler ligger på mellem 5 og 20 elever. Skolerne i Igaliku og Qassimiut er dog på henholdsvis 4 og 2 elever. Endelige får 16 børn i 2015 forældreundervisning på fåreholderstederne. Kommune Kujalleq vil udarbejde en plan for skoleområdet, hvor der tages stilling til en fremtidig undervisningsstruktur, herunder for opretholdelsen af bygdeskoler.

Ud over folkeskolerne rummer Kommune Kujalleq også en lang række ungdoms- og videregående uddannelser. Qaqortoq er hovedbyen for uddannelserne – her findes gymnasium, handelsskole og Piareersarfiik. De er alle placeret centralt i byen syd for elven, hvor også de fleste kollegier findes. For fortsat at kunne udvikle dette uddannelsesmiljø er der i kommuneplanen reserveret arealer til et Fælles Uddannelsescenter, hvor uddannelsesinstitutionerne kan have fælles faciliteter og et sted for faglig udveksling mellem institutionerne.

I Narsaq ligger levnedsmiddelskolen INUIIL, omgivet af et større kollegiekompleks. Endvidere er ATI skolen flyttet til området. Området rummer fortsat mulighed for vækst i såvel uddannelseskapacitet som kollegier. Der findes også Piareersarfik i Narsaq.

I Nanortalik er Piareersarfik det eneste skoletilbud for unge efter folkeskolen.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

Med renoveringen og udbygningen af de tre store byskoler er den overordnede skolestruktur i Kommune Kujalleq på plads. Det foreslås

- ***at bygdeskolerne fremtid vurderes nøjere i forbindelse revision af bygdeplanerne i kommuneplanrevisionen samt***
- ***at daginstitutionsstrukturen i de tre byer tages op til vurdering i forbindelse med fremtidig fornyelse af institutioner.***

7. Kulturarv

Bevaring af kulturarven

Sydgrønland er rig på fortidsminder fra såvel nordboerne som inuit kulturerne. De er med til at give området sin historiske identitet og har stor betydning som besøgsål for såvel lokalbefolkningen som for turister. Men disse steder skal plejes og gøres tilgængelige, for at de kan have den optimale værdi for området.

Byer og bygder i Sydgrønland rummer også mange bevaringsværdige kulturmiljøer. I de fleste byer og bygder findes der bygninger fra deres grundlæggelse og frem til i dag. Byer og bygder udgør således kulturmiljøer, der fortæller vores historie og derfor bør bevares.

Målsætninger:

Kommune Kujalleq ønsker

1. at sikre og synliggøre fortidsminder fra såvel nordboerne som inuit kulturerne, herunder komme på UNESCOs Verdensarvsliste,
2. at sikre bygninger, bydele og landområder af miljømæssig og kulturel værdi gennem kommunale vilkår for brugsretten, uden at tilsidesætte erhvervsmæssige udviklingsmuligheder,
3. at finde alternativ anvendelse for og dermed bevaring af kulturmiljøer, hvor den oprindelige anvendelse ikke længere er til stede (Alluitsoq, mfl.),
4. at sikre midler til finansiering af bevaringsprojekter,
5. at bevare og udvikle havekulturen i Sydgrønland.

Status og handlinger

I de centrale dele af Nanortalik (Gl. havn), Qaqortoq (Torvet) og Narsaq (Kolonihavnen) er der historiske bydele, hvor en del huse er fredede og andre fredningsværdige. Det er Nationalmuseet (Fredningsnævnet) der afgør om en bygning skal fredes, men med kommuneplanens udpegning af fredningsværdige bygninger udpeges bygninger, hvor et fredningsinitiativ overvejes. Der er også bygninger og bydele, hvor en fredning ikke umiddelbart er på tale, men hvor der er et politisk ønske om at der sker en vis beskyttelse af bygningerne. Disse bygninger og områder er ligeledes udpeget i kommuneplanen som bevaringsværdige og der er fastsat bestemmelser, der sikrer denne kulturarv.

Se liste over fredede og bevaringsværdige huse. Aktuelt arbejdes der på fredning af pakhusene (B10 og B11) i Nanortalik og museet i Narsaq.

her: 130502_fredede_og_bearingsvaerdige_huse.pdf (392.7 KB)

Endelig har byerne helt op til i dag udviklet en arkitektur, der er karakteristisk ved saddeltage, gavlhuse og brugen af klare farver. Nybyggeri i disse byområder skal forholde sig til denne byggeskik og samtidigt give mulighed for nye huse med et moderne udtryk.

Bygderne rummer ligeledes bevaringsværdige huse. De væsentligste er udpeget i kommuneplanen og enkelte vil blive søgt fredet. En helt særlig problemstilling knytter sig til Alluitsoq / Lichtenau, hvor kun enkelte huse i dag er i brug, men hvor helheden er unik og tre huse direkte fredede. Kommunen har gennem flere år søgt efter og deltaget i projekter, der kunne skabe en fortsat anvendelse af husene og dermed bevaring af

bygden i sin helhed. Der er i 2014 dannet en forening til bevarelse og udvikling af Alluitsoq / Lichtenau. Dette arbejde vil fortsætte i den kommende planperiode.

Sydgrønland er med sit milde klima hjemsted for en særegen havekultur. I byudviklingen skal denne kultur bevares og der skal gives mulighed for, at den også kan udvikles i de nye boligområder.

Nordbo- og inuit-bopladser

"Østerbygden" er et af kerneområderne for nordboernes tilstedeværelse i Grønland og kommunen har derfor i flere år i samarbejde med Selvstyret arbejdet for at få optaget 5 lokaliteter i Sydgrønland på UNESCO's verdensarvsliste. Nomineringsmaterialet påregnes færdigt i 2015 og påregnes indsendt til UNESCO i januar 2016. Uanset optagelse på Verdensarvslisten vil områder i den kommunale planlægning blive sikret mod uhensigtsmæssig anvendelse og det kulturelle og turistmæssige potentiale i områderne, vil blive søgt udnyttet. I den forbindelse vil der blive udarbejdet forvaltningsplaner for områderne. (Link til kort)

Syd for Nanortalik findes også en væsentlig nordbo-lokalitet – "Herjolfsnes". Denne lokalitet er truet af erosion og området er i dag vanskeligt tilgængeligt. Derfor vil området i kommuneplanen blive foreslået som et særligt beskyttelsesområde, hvor der skal udarbejdes en forvaltningsplan for områdets beskyttelse og udvikling.

Der er også talrige vidnesbyrd fra tidlige inuit-bopladser. De fremgår af Nationalmuseets kortlægninger og vil blive respekteret i forbindelse med nye anlæg i områderne. Inuit-bopladserne bør fremover i højere grad synliggøres for at kunne bidrage til den kulturelle og turistmæssige udvikling i Sydgrønland.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

I denne kommuneplanrevision foreslås det at indsatsen i forhold til at bevare og synliggøre kulturarven fokuseres på følgende to indsatser:

- ***at der foretages en revurdering af bevarings- og fredningsværdige bygninger i såvel byer som bygder samt***
- ***at nomineringsmaterialet til at få Sydgrønland optaget på UNESCO's verdensarvsliste indarbejdes i kommuneplanrevisionen, herunder at beskyttelseshensyn for Herjolfsnæs, og andre væsentlige historiske sites tages op.***

8. Transport – infrastruktur

Flerstrengt transport

Infrastrukturen skal være med til at binde kommunen sammen, således at byer, bygder og fåreholdersteder kan nyde godt af hinanden – så undervisnings-, beskæftigelses-, erhvervs- og turismetilbud kan styrkes. Relationerne mellem borgerne i de forskellige dele af kommunen kan også styrkes, og hele området kan blive tilgængeligt for udefra kommende besøgende – om det så er erhvervsfolk, turister eller familie og venner.

Det er også vigtigt, at der er de rigtige forbindelser til omverdenen - såvel det øvrige Grønland som oversøisk. Fra byer i Sydgrønland er der fly- og bådforbindelse op langs kysten samt gods- og passagerbefordring over Atlanten.

I byerne vokser biltrafikken i disse år markant. Det stiller nye krav til byernes indretning: bredere og bedre veje, sikring af fodgængere og cyklister, parkeringsmuligheder og offentlig transport.

Målsætninger:

Kommune Kujalleq ønsker

1. at der etableres en lufthavn ved Qaqortoq.
2. at der etableres en simpel landingsbane (for fastvingede fly) ved Nanortalik
3. at der etableres en vej-båd forbindelse mellem Qaqortoq og Narsaq
4. at der udvikles en tre-strengt trafikstruktur, der kombinerer transportmuligheder til vands, til lands og i luften såvel mellem byerne som til betjening af bygderne.
5. at støtte faste bådforbindelser i området for såvel personer som gods – gerne i kombination.
6. at vedligeholde og udvikle havnefaciliteter i såvel byer som bygder, til betjening af såvel fiskeri, fragt, persontransport, herunder turisme.
7. at udbygge og vedligeholde vejnettet i de tre byer
8. at udvikle et vejsystem således at Narsaq, Qaqortoq og Narsarsuaq på længere sigt forbindes.
9. at udvikle veje og kørespor således at bygder og fåreholdersteder, hvor det er muligt, forbindes.
10. at sikre direkte oversøiske forbindelser hele året fra Sydgrønland med fly og rettidige forbindelser til disse fra alle byerne i kommunen.
11. at øge trafiksikkerheden i byerne.

Status og handlinger

Sydgrønland har som det øvrige Grønland haft flytransporten som højest prioriterede transportform gennem det seneste årti. I denne periode har Narsarsuaq Lufthavn fungeret som hele Sydgrønlands atlantlufthavn og som det vigtigste trafikale knudepunkt i regionen. Narsarsuaq Lufthavn vil i nogle år fortsat have en helt central rolle i transportsystemet.

Den nye kommunestruktur og de nye erhvervs muligheder i Sydgrønland stiller imidlertid nye krav til transportsystemet. Derfor arbejder Kommunen og Selvstyret på, at få

etableret en egentlig lufthavn ved Qaqortoq, som anbefalet af Transportkommissionen (april 2011) – den vil kunne give mere direkte og dermed billigere forbindelser for størstedelen af befolkningen i Sydgrønland. Det er en forudsætning for kommunen, at det mindst bliver en 1199 m bane, således at der er mulighed for atlantforbindelser til f.eks Island. Den valgte lokalitet nord for Storesøen ved Qaqortoq opfylder umiddelbart dette krav, ligesom den giver mulighed for god vejforbindelse til Qaqortoq og vej-skibs-forbindelse til Narsaq. Når lufthavn og vejforbindelse er en realitet, kan arealreservationen til en landingsbane ved Narsaq opgives..

Kommune Kujalleq's store tæthed mellem byerne og mellem byer og bygder gør, at skibstransport i mange tilfælde er et billigt og effektivt alternativ til helikoptertransport. Derfor arbejder Kommunen på at udbygge en skibsbaseret persontransport til bygderne i regionen samt at fastholde og udvikle kystforbindelsen til det øvrige Vest-Grønland. En skitse til et muligt rutenet kan ses her. En udbygning af den skibsbaserede person- og godstransport forudsætter også at havnefaciliteterne i de tre byer samt i bygderne opgraderes. Kommuneplanen rummer sådanne udbygningsmuligheder.

Havnene i de tre byer er centrale for byernes udvikling, men har begrænsede udbygningsmuligheder. Derfor er der også i kommuneplanen overvejelser om en ny stor Atlanthavn, som kan rumme større containermængder, off. shore service og evt udslibning af større mængder bulk samt rumme større industrianlæg. Et større område ved Nupiluk er foreløbigt reserveret til et sådant område. Den nøjere planlægning af området vil ske med et kommuneplantillæg med detaljerede bestemmelser.

Det tredje ben i en trestrengt transportstruktur er veje. I Sydgrønland er der gennem mange år opbygget et vejnet af fåreholderveje, som primært har haft til formål at forbinde fåreholderstederne med hinanden og de nærmeste bygder. Kommunen udbygger i samarbejde med fåreholderne løbende dette net. Det drejer sig i sær om området Vatnaverfi, hvor der på sigt kan etableres et sammenhængende vejnet mellem Igaliku og Alluitsup Paa. Endvidere er der et betydeligt vejnet på Narsaq Halvøen omkring Qassiarsuk. (link til vejskitser)

Kommunen finder også, at et egentligt højklasset vejnet i Sydgrønland rummer et stort udviklingspotentiale. Dels kan det medvirke til et mere sammenhængende erhvervsuddannelses- og arbejdsmarked, dels vil udviklingsmulighederne uden for byerne blive øget (minedrift, fårehold mm) og endelig vil en øget tilgængelighed kunne styrke turismen. Derfor arbejder kommunen på, at der kan etableres vejforbindelse kombineret med færgesejls mellem Qaqortoq og Narsaq og fra disse byer til Qassiarsuk-Narsarsuaq. Kommuneplanen rummer nogle foreløbige linjeføringer for sådanne veje, men der skal foretages yderligere forundersøgelser før en præcis linjeføring kan vælges. I 2014

En vigtig del af transporten i et moderne samfund er den digitale infrastruktur. Sydgrønland fik med lyslederkablet fra Island mod Nuuk og Canada en sikker og højeffektiv digital forbindelse til omverdenen. Kommunen er opmærksom på at adgangen til internettet er af vital betydning for såvel byer, bygder som fåreholdersteder for at kunne videreudvikle området.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

Med etablering af en ny lufthavn ved Qaqortoq foreslås der i kommuneplanrevisionen

- ***en samlet revision af kommuneplanens udlæg til trafik anlæg, herunder disponering af arealer og anlæg i forbindelse med lufthavnen ved Qaqortoq, placering af en simpel landingsbane i Nanortalik og en vej-skibs forbindelse mellem Narsaq og Qaqortoq.***

9. Forsyning og affald

Sikker forsyning og affaldshåndtering

Et velfungerende forsynings- og affaldsområde er en nødvendig forudsætning for et moderne samfund. I Sydgrønland har energiområdet taget et stort spring fremad med etableringen af vandkraftværket i Qorlortorsuaq. Den offentlige vandforsyning er løbende udviklet i byer og bygder og varmforsyningen sker ved henholdsvis privat opvarmning, varmecentraler samt fjernvarme i dele af Qaqortoq.

På affaldsområdet har de enkelte byer haft store vanskeligheder med at opnå optimale forhold. Med kommunesammenlægningen tegner der sig nye muligheder for at finde koordinerede løsninger og arbejdsdelinger mellem byerne.

Der er på såvel forsyningsområdet, som affaldsområdet, store udfordringer i, at finde løsninger der er specielt tilpasset de enkelte bygder og fårholdersteder/rendyrstationer.

Målsætninger:

Kommune Kujalleq ønsker

1. at sikre tilstrækkelige mængder el, varme og drikkevand i forhold til byområdernes fremtidige behov på en økonomisk og miljømæssig måde
2. at udbygge elproduktionen ved vandkraft og udbygge andre vedvarende energikilder
3. at sikre beskyttelse af drikkevandsressourcen
4. at udnytte overskudsvarme, energibesparelser o.l. for at nedbringe ressourceforbrug og forurening
5. at tilstræbe ens priser på forsyningsområdet i hele Kommune Kujalleq
6. at alle områder i de tre byer på sigt kloakeres
7. at fremme sortering af affald – primært ved kilden og sekundært ved modtagestationerne
8. at etablere differentieret affaldsbehandling gennem:
 - a. Genanvendelse, hvor materialet forbliver i kredsløbet som ressource, herunder metalomsmeltning, glas sortering og affaldskompostering,
 - b. Specialbehandling, hvor miljøfarligt affald og elektronikaffald eksporteres,
 - c. Forbrænding, hvor affaldets energiindhold anvendes i fjernvarme
 - d. Deponering af restaffald på en kontrolleret dump.

Status og handlinger

Elforsyning

Bysamfundene Narsaq og Qaqortoq får i dag deres el fra vandkraftværket i i Qorlortorsuaq, og har dermed opfyldt målsætningen om en CO₂-venlig og stabil el-produktion. Samtidig er der tale om et sammenhængende el-system med en høj grad af forsyningsikkerhed med konventionelle back-up enheder i begge byer. Det overvejes aktuelt at øge kapaciteten på Qorlortorsuaq vandkraftværk ved at sikre større vandmængder ved en større opdæmning.

Der undersøges løbende muligheder for at få en mere miljømæssig el-produktion i Nanortalik. Der har i den forbindelse, gennem de seneste år, været opstillet en målemast for at kortlægge vindpotentialer for el-produktion ved Nanortalik. Senest er det i regeringsgrundlaget fra 2015 tilkendegivet, at man vil arbejde for etablering af et vandkraftværk ved Nanortalik og dette arbejde bakkes op af kommunen.

I bygderne foregår el-produktionen altovervejende ved diselgeneratorer. Der er de seneste par år iværksat forundersøgelser til etablering af små vandkraftværker og til el-produktion på biogas. Der vil i den kommende planperiode blive arbejdet videre på bestræbelserne på at skabe en mere CO₂-neutral el-produktion i bygderne.

Vandforsyning

De tre byer har drikkevandssøer med en tilstrækkelig kapacitet til vandforsyning af de tre byer og til den planlagte byudvikling. Spærrezonerne omkring specielt Qaqortoq, hvor en stor del af den eksisterende by og potentielle byudviklingsområdet ligger inden for spærrezonen, udgør imidlertid et problem i forhold til byudviklingen. Derfor er der etableret vandrensning på vandværket, der opfylder kravene (A3-rensning) til, at spærrezonen kan lempes, og dermed give mulighed for byudvikling.

Bygderne har ligeledes en velfungerende vandforsyning gennem små vandværker. De fleste bygder henter drikkevand fra nærliggende søer, enkelte har brøndboringer og bygden Saarloq har et anlæg, hvor havvand omdannes til drikkevand. Planlægningen i bygderne skal være med til at beskytte disse drikkevandsinteresser.

Varmeforsyning

Den altovervejende varmforsyning af boliger, erhverv og institutioner sker gennem individuel oliebaseret opvarmning og dermed med forholdsvis stor CO₂-udledning. Kun i Qaqortoq er der et egentligt fjernvarmenet, der baserer sig på overskudsvarme fra forbrændingsanlægget samt varme produceret på vandkraft. Dette fjernvarmenet vil i planperioden blive udvidet, i takt med at nedslidte oliebaseerede kollektive anlæg bliver nedslidte, og skal fornys.

Der er også, gennem de seneste år, etableret en række små solfangerbaseerede anlæg til opvarmning af brugsvand samt til ventilation. Det er en udvikling, som kommunen vil søge at understøtte. Der er lavet de første skitser til varmeplaner for Narsaq og Qaqortoq, og det er hensigten, at der udarbejdes varmeplaner for alle tre byer.

Affald

Der har gennem de seneste år været megen fokus på en forbedret miljømæssig affaldshåndtering i såvel byerne som bygderne. Der er et forbrændingsanlæg i Qaqortoq, som fra 1/1 2010 har modtaget brændbart affald fra såvel Narsaq som Qaqortoq. Der er endvidere fungerende bygdeforbrændingsanlæg i Eqalugaarsuit, Qassimiut, og Qassiarsuk. Alle forbrændingsanlæggene er etableret for mere end 10 år siden, og der henstår en betydeligt renoveringsindsats, for at disse anlæg skal kunne dække behovet fremover.

Der er også igangsat projekter for i højere grad at kunne genanvende affaldet. Det gælder projekter for at få transporteret jernskrot til Danmark til omarbejdning, glasindsamling for at øge kapaciteten på forbrændingsanlæg og eventuelt genanvende glasset som vejfyld o.l. og endelig om anvendelsen af organisk affald til biogas.

Spildevand

Mellem 80 og 90 % af boligerne i de tre byer er tilsluttet kloak. Det har længe været målsætningen, at alle boliger i byerne skal tilsluttes kloak, hvor det er hensigtsmæssigt. Enkelte mindre byområder har velfungerende tankløsninger, som er hensigtsmæssige at bibeholde, men hvor det er muligt, sker der løbende tilslutning af ikke kloakerede ejendomme, når ejeren er parat til det.

Kloaknettet bliver løbende renoveret og udbygget i takt med nedslidning, og at flere boliger kobles på nettet. Der udarbejdes i den forbindelse kommunale kloakplaner.

I bygderne, og fra de boliger i byerne der ikke er tilsluttet kloak, indsamles natrenovation. Natrenovation samt spildevand ledes urensset i havet. Der har hidtil ikke kunnet konstateres miljømæssige problemer i forbindelse med dette.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

På baggrund af bestræbelserne på at nedbringe CO² udledningen og styrke miljøindsatsen foreslås det i kommunerplanrevisionen:

- ***at der på forsyningsområdet bliver sat fokus på etablering af et vandkraftværk ved Nanortalik***
- ***at der på affaldsområdet igangsættes en samlet affaldsplanlægning***
- ***at der på baggrund af lempelser i vandspærrezonen ved Qaqortoq foretages en revision af kommuneplanbestemmelserne inden for spærrezonen.***

10. Bæredygtighed og klimaforandringer

Bæredygtig udvikling

Grønland er kendt for sin storslåede og rene natur. Men naturen i Grønland er også truet. Dels er der miljøpåvirkninger fra den øvrige industrialiserede verden, herunder klimaforandringer, som påvirker dyr og mennesker, og dels vil udviklingen af det grønlandske samfund – fabriksanlæg, minedrift, dyrehold, fiskeri og transport - også kunne belaste miljø og natur, hvis ikke der tages højde for det i den kommunale planlægning.

En ren natur er af stor værdi for såvel lokalbefolkning som besøgende, derfor skal kommunen i sin planlægning sikre en bæredygtig udvikling.

Målsætninger

Kommune Kujalleq ønsker

1. at naturressourcen i Sydgrønland, såvel på land som i havet, bevares som grundlag for lokalbefolkningens aktiviteter såvel erhvervsmæssigt som rekreativt
2. at miljøbelastningen ved erhvervsmæssige aktiviteter begrænses, herunder reetablering af naturområder efter aktivitetens ophør,
3. at naturen gøres tilgængelig for turismeudvikling, uden at den lider overlast
4. at opførelse af fritidshytter o.l. i det åbne land sker således, at de landskabelige og naturmæssige værdier respekteres
5. at udvikle skovdrift og naturbeskyttelse
6. at udviklingen i Kommune Kujalleq skal bidrage til nedbringelsen af CO₂-udledningen

Status og handlinger

Kommune Kujalleq har et godt grundlag for, at udviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag. Størstedelen af kommunens husstande, offentlige institutioner og private virksomheder henter i dag deres strøm fra CO²-neutral vandkraft. I den største af byerne, Qaqortoq, er en stor del af etageboligerne koblet på et fjernvarmenet, der udnytter overskudsvarme fra affaldsforbrændingen samt vandkraft-el til elektrokedler.

De forholdsvis små by- og bygdesamfund er endvidere et godt fundament for at finde bæredygtige løsninger. Byudvikling i små enheder kan således ske, uden at forudsætte stor vækst i biltrafik, fødevarer kan i stor udstrækning produceres og distribueres lokalt og dermed nedsætte transportbelastningen af miljøet, og befolkningens nærhed til naturen giver et ansvar for at beskytte den. I de helt små samfund - bygderne og fåreholderstederne/rensdyrstationer - eksperimenteres der også med at finde bæredygtige løsninger gennem små nicheproduktioner, anvendelse af minivandkraftanlæg og en fødevarerproduktion på et bæredygtigt grundlag.

Turismen og den lokale befolknings anvendelse af naturen i Sydgrønland tilstræbes også at ske på et bæredygtigt grundlag. Det sker blandt andet gennem udarbejdelse af informationsmateriale, undervisning og guidning om de forskellige naturområders karakteristika, hvad der er følsom natur, og hvad man skal passe på. Der er afmærket vandreruter og opstillet nødhytter, således at vandreturismen får ordnede forhold at fungere under. De turismetilbud, som fåreholderne tilbyder gennem overnatning og forplejning på fåreholderstederne, er også en turisme, som i høj grad kan karakteriseres som bæredygtig turisme.

Med kommuneplanen er det et mål på så mange områder som muligt, at fortsætte denne udvikling mod et mere CO²-neutralt samfund.

Planstrategi for revision af kommuneplanen

I denne kommuneplanrevision foreslås det, på baggrund af et stigende ønske om og behov for aktiviteter i det åbne land,

- ***At der sker en revurdering af bestemmelserne i det åbne land for etablering af hytter, udvidelser af fåreholdersteder/rendyrstationer, tekniske anlæg mm.***